

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang
Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm
Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sài Gòn 1998

--- o0o ---

Tập 22
QUYỂN THỨ 532
HỘI THỨ BA

Phẩm
DIỆU TƯỚNG
Thứ 28 - 5

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng:
Bạch Thế Tôn! Nếu nương thế tục thi thiết nhân
quả phận vị sai khác, chẳng nương thắng nghĩa,
thời lẽ tất cả ngu phu dị sanh cũng có quả Dự lưu,
Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, Độc giác, Bồ-tát và
Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơ ý hiểu sao? Đứa ngu
dị sanh vì như thật giác hai lẽ chắc thế tục thắng
nghĩa chẳng? Nếu như thật giác hai lẽ chắc ấy, kia
cũng ưng có quả Dự lưu thấy. Nhưng tất cả đứa ngu
dị sanh chẳng như thật giác thế tục thắng nghĩa nên

không Thánh đạo và tu Thánh đạo, chẳng thể thi thiết Thánh quả sai khác. Duy chỉ các Thánh giả năng như thật giác thể tục thắng nghĩa nên có Thánh đạo và tu Thánh đạo. Vậy nên thi thiết Thánh quả sai khác.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Kẻ tu Thánh đạo năng đắc các Thánh quả ư? Phật nói: Chẳng đắc.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Chẳng tu Thánh đạo đắc Thánh quả chẳng? Phật nói: Chẳng đắc.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu vậy không ai đắc Thánh quả?

Phật bảo: Thiện Hiện! Tuy là nương thể tục có đắc Thánh quả mà chẳng phải thắng nghĩa. Nếu nương thắng nghĩa chẳng tu Thánh đạo năng đắc Thánh quả, cũng chẳng phải chẳng tu Thánh đạo năng đắc Thánh quả, chẳng là Thánh đạo năng đắc Thánh quả, cũng chẳng trụ trong Thánh đạo năng đắc Thánh quả. Sở dĩ vì sao? Vì y theo lý thắng nghĩa đạo và quả đạo, tu cùng chẳng tu đều bất khả đắc. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, mặc dù vì hữu tình thi thiết các thứ Thánh quả sai khác, mà

chẳng phân biệt Thánh quả như thế ở trong giới hữu vi giới vô vi.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu các Thánh quả chẳng thể phân biệt ở giới hữu vi giới vô vi ấy, vì sao Thế Tôn nói dứt ba gút được quả Dự lưu. Mỏng dục tham sân được quả Nhất lai. Dứt hết hỷ năm gút thuận hạ phần được quả Bất hoàn. Dứt hết hỷ năm gút thuận thượng phần được quả A-la-hán. Biết có bao pháp nhóm đều là pháp diệt, được Độc giác Bồ-đề. Dứt hỷ tất cả phiền não sở tri tập khí nối nhau được Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Bạch Thế Tôn! Tôi phải làm sao biết nghĩa thú sâu thẳm Phật đã nói, nghĩa là chẳng phân biệt quả Dự lưu thấy ở trong giới hữu vi giới vô vi?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơ ý hiểu sao? Đã nói quả Dự lưu, Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, Độc giác Bồ-đề, chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, Thánh quả như thế vì là hữu vi, hay là vô vi? Thiện Hiện thưa rằng: Thánh quả như thế đều là vô vi, chẳng phải hữu vi.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơ ý hiểu sao? Trong giới vô vi có phân biệt chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng có.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Nếu các thiện nam tử, thiện nữ nhân thông suốt tất cả hữu vi vô vi đều đồng nhất tướng, chỗ gọi vô tướng; các thiện nam tử, thiện nữ nhân này chính lúc bấy giờ vả đối các pháp có chỗ phân biệt đây là hữu vi hoặc vô vi chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng có.

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát cũng lại như thế. Hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, tuy vì hữu tình tuyên nói các pháp mà chẳng phân biệt pháp tướng đã nói, là nội không vậy cho đến vô tánh tự tánh không vậy. Bồ-tát Ma-ha-tát này tự đối các pháp không sở lấy đấm, cũng năng dạy người đối trong các pháp không sở lấy đấm.

Nghĩa là đối Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa không sở lấy đấm. Cũng đối bốn tĩn lực, bốn vô lượng, bốn vô sắc định không sở lấy đấm. Cũng đối bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chỉ không sở lấy đấm. Cũng đối nội không cho đến vô tánh tự tánh không không sở lấy đấm. Cũng đối chơn như cho đến bất tư nghì giới không sở lấy đấm. Cũng đối khổ tập diệt đạo thánh đế không sở lấy đấm. Cũng đối không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn không sở lấy đấm. Cũng đối tám giải thoát cho đến mười biến xứ không sở lấy đấm.

Cũng đối Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa không sở lấy đấm. Cũng đối tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn không sở lấy đấm. Cũng đối năm nhân, sáu thần thông không sở lấy đấm. Cũng đối Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng không sở lấy đấm. Cũng đối đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả không sở lấy đấm. Cũng đối ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo không sở lấy đấm. Cũng đối pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả không sở lấy đấm.

Cũng đối nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí không sở lấy đấm. Cũng đối tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát không sở lấy đấm. Cũng đối chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề không sở lấy đấm. Cũng đối Nhất thiết trí trí không sở lấy đấm. Bồ-tát Ma-ha-tát này tự đối các pháp đã nói như thế không sở lấy đấm. Cũng năng dạy người đối pháp như thế không sở lấy đấm.

Bồ-tát Ma-ha-tát này đối các pháp đây vì không lấy đấm nên đối tất cả xứ đều được không ngại. Như kẻ được Phật Thế Tôn biến hóa ra, tuy hành Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà đối quả kia không lấy không đấm, chỉ vì hữu tình được Niết-bàn vậy. Như vậy, cho đến tuy hành Nhất thiết trí trí mà đối quả kia không lấy không đấm, chỉ vì hữu tình được Niết-bàn vậy. Các Bồ-tát Ma-ha-tát cũng

**lại như thế, hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm
đối tất cả pháp hoặc hữu lậu hoặc vô lậu, hoặc thế
gian hoặc xuất thế gian, hoặc hữu vi hoặc vô vi,
không lấy không đắm, không trụ không ngại. Sở dĩ
vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát này đạt tướng vi diệu
tất cả pháp vậy.**

HỘI THỨ BA

Phẩm
THÍ THẢY

Thứ 29 -1

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp đạt tướng vi diệu?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như kẻ được Phật Thế Tôn biến hóa ra, chẳng hành tham dục sân nhuế ngu si. Chẳng hành sắc uẩn cho đến thức uẩn. Cho đến chẳng hành Nhất thiết trí trí. Chẳng hành nội pháp chẳng hành ngoại pháp. Chẳng hành tùy miên, chẳng hành các buộc. Chẳng hành các pháp hữu lậu vô lậu. Chẳng hành các pháp thế gian xuất thế gian. Chẳng hành các pháp hữu vi vô vi. Chẳng hành Thánh đạo và quả Thánh đạo. Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng lại như thế, đối tất cả pháp đều vô sở hành. Bồ-tát Ma-ha-tát này thí tất cả pháp đạt tướng vi diệu là đối pháp tánh không sở phân biệt.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là kẻ Như Lai biến hóa hiện tu Thánh đạo?

Phật bảo: Thiện Hiện! Kẻ biến hóa kia nương tu Thánh đạo không nhiễm không tịnh, cũng chẳng

lộn quanh năm thú sanh tử, cũng chẳng chứng được Tam thừa Niết-bàn.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm thông suốt các pháp đều không thật sự?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Kẻ được chư Phật Thế Tôn biến hóa ra, vì có thật sự, nương thật sự kia có nhiệm có tịnh; do đấy lộn quanh năm thú sanh tử và được Tam thừa Niết-bàn chẳng?

Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng có. Kẻ được Phật Thế Tôn biến hóa chẳng có chút thật sự, chẳng nương sự kia có nhiệm có tịnh, cũng không lộn quanh năm thú sanh tử, cũng không chứng được Tam thừa Niết-bàn.

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối tất cả pháp thông suốt thật tướng cũng lại như thế, thông suốt các pháp đều không thật sự tánh tướng đều không.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì tất cả sắc thọ tưởng hành thức, nói rộng cho đến hữu vi vô vi tất cả đều như việc biến hóa chẳng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Sắc thấy năm uẩn nói rộng cho đến hữu vi vô vi tất cả đều như việc sở biến hóa.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu tất cả pháp đều như biến hóa, các bị biến hóa đều không thật, sắc thọ tưởng hành thức cho đến hữu vi vô vi cũng không thật. Bởi đây cũng không tạp nhiễm thanh tịnh, cũng không năm thú sanh tử lộn quanh, cũng không nghĩa từ kia được giải thoát, Bồ-tát Ma-ha-tát làm sao đối các hữu tình có dụng thắng sĩ?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Khi các Bồ-tát Ma-ha-tát vốn hành đạo Bồ-tát và thấy hữu tình khá thoát địa ngục, bàng sanh, quỷ giới, thú, người, trời chẳng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thấy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Khi các Bồ-tát Ma-ha-tát vốn hành đạo Bồ-tát chẳng thấy hữu tình khá thoát năm thú và ba cõi ấy. Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp thông suốt biết thấy đều như huyễn hóa, đều chẳng thật có.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp thông suốt biết thấy

đều như huyền hóa, đều chẳng thật có, vì việc nào nên tu hành Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nói rộng cho đến vì việc nào nên thành thực hữu tình nghiêm tịnh cõi Phật?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu các hữu tình tự năng thông suốt tất cả pháp đều như huyền hóa, đều chẳng thật có, thời các Bồ-tát Ma-ha-tát chẳng cần trải qua vô số đại kiếp vì các hữu tình hành đạo Bồ-tát. Bởi các hữu tình đối tất cả pháp chẳng năng thông suốt đều như huyền hóa, đều chẳng thật có. Vậy nên chúng các Bồ-tát Ma-ha-tát lâu vô số kiếp vì các hữu tình hành đạo Bồ-tát.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu các Bồ-tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp chẳng năng thông suốt đều chẳng thật có, thời chẳng thể lâu vô số đại kiếp vì các hữu tình tu hành Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật. Vì chúng các Bồ-tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp như thật thông suốt đều như huyền hóa, đều chẳng thật có, nên vô số kiếp vì các hữu tình tu hành Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, năng tận vị lai lợi vui tất cả.

Bấy giờ, Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Nếu tất cả pháp như mộng, như huyễn, như vang, như tượng, như bóng sáng, như ánh nắng, như việc biến hóa, như thành tâm hương, sở hóa hữu tình trụ ở chỗ nào, các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo cứu vớt cho ra?

Phật bảo: Thiện Hiện! Sở hóa hữu tình trụ ở danh tướng hư dối phân biệt. Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo, từ danh tướng hư dối phân biệt kia cứu vớt cho ra.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Những gì là danh? Những gì là tướng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Danh chỉ là khách, chỉ là nghĩa giả thi thiết nêu rõ ra. Nghĩa là đây danh sắc thọ tướng hành thức. Đây danh nhãn xứ cho đến ý xứ. Đây danh sắc xứ cho đến pháp xứ. Đây danh nhãn giới cho đến ý giới. Đây danh sắc giới cho đến pháp giới. Đây danh nhãn thức giới cho đến ý thức giới. Đây danh nam nữ, đây danh đại tiểu. Đây danh địa ngục cho đến người, trời. Đây danh hữu lậu, đây danh vô lậu. Đây danh thế gian, đây danh xuất thế gian. Đây danh hữu vi, đây danh vô vi. Đây danh quả Dự lưu. Nói rộng cho đến đây danh Vô thượng

Chánh đẳng Bồ-đề. Đây danh dị sanh, đây danh Thanh văn, đây danh Độc giác, đây danh Bồ-tát, đây danh Như Lai.

Thiện Hiện! Như thế thấy tất cả danh là tiêu biểu các nghĩa, chỉ giả thi thiết nên tất cả danh đều chẳng thật có. Các pháp hữu vi cũng chỉ có danh, do đây vô vi cũng chẳng thật có. Ngu phu dị sanh đối trong vọng thấy. Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, bị nguyện buộc lòng phương tiện khéo léo dạy khiến xa lìa, nói lên lời này: “Danh là phân biệt vọng tưởng khởi ra cũng là nhiều duyên hòa hợp giả lập. Các người với trong chẳng nên chấp trước. Danh không thật sự, tự tánh đều không, chẳng phải kẻ có trí chấp trước không pháp”. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo, vì các hữu tình nói pháp khiến danh, đấy gọi là danh.

Vì sao là tướng? Thiện Hiện! Phải biết tướng có hai thứ, ngu phu dị sanh với trong chấp trước. Những gì là hai? Chỗ gọi sắc tướng và vô sắc tướng. Sao gọi sắc tướng? Là có bao nhiêu sắc hoặc thô hoặc tế, hoặc liệt hoặc thắng, tất cả như thế tự tánh đều không. Đưa ngu dị sanh phân biệt chấp trước, bảo đó là sắc, đấy gọi sắc tướng. Vô sắc tướng ấy là trong bao nhiêu pháp vô sắc, đưa ngu dị sanh phân

biệt lấy tướng, sanh các phiền não, gọi vô sắc tướng. Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo dạy các hữu tình khiến trừ hai tướng. Lại dạy an trụ trong giới vô tướng. Tuy dạy an trụ trong giới vô tướng mà chẳng khiến kia đọa chấp hai bên: bảo đây là tướng, đây là vô tướng.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo khiến các hữu tình xa lìa các tướng, trụ giới vô tướng mà không chấp trước.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu tất cả pháp chỉ có danh tướng, tất cả danh tướng đều là giả lập, các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm làm sao đối các thiện pháp tự được tăng tiến, cũng năng khiến người tăng tiến thiện pháp. Do tự thiện pháp tăng tiến dần nên năng khiến các địa dần được viên mãn, cũng năng an lập các loại hữu tình khiến tùy sở ưng trụ quả Tam Thừa?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu trong các pháp có chút thật sự chẳng chỉ giả lập có danh tướng ấy, thời các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nên dùng thiện pháp tự chẳng tăng tiến, cũng chẳng khiến người tăng tiến thiện pháp.

Bởi trong các pháp không chút thật sự, chỉ có giả lập thứ thứ danh tướng. Vậy nên Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối các thiện pháp tự năng tăng tiến, cũng năng khiến người tăng tiến thiện pháp.

Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn Bát-nhã cho đến Bồ thí Ba-la-mật-đa. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn bốn tinh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn chơn như cho đến bất tư nghị giới. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn không vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn Bồ-tát Ma-ha-tát địa. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn năm nhãn, sáu thần thông.

Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Năng đem vô tướng mà làm phương

tiện viên mãn đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn ba mươi hai tướng Đại sĩ, tám mươi tùy hảo. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả.

Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát và chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn Nhất thiết trí trí. Năng đem vô tướng mà làm phương tiện viên mãn thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật.

Như vậy, Thiện Hiện! Bởi tất cả pháp không chút thật sự, chỉ có giả lập thứ thứ danh tướng, các Bồ-tát Ma-ha-tát đối trong chẳng khởi điên đảo chấp trước, năng đem vô tướng mà làm phương tiện, đối các thiện pháp tự tăng tiến rồi, cũng năng khiến người tăng tiến thiện pháp.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu trong các pháp có tướng thật pháp lượng chừng đầu lông ấy, thời các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đối tất cả pháp chẳng ưng giác tri vô tướng vô niệm, cũng vô tác ý vô lậu tánh rồi, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, an lập hữu tình

nơi pháp vô lậu, vì các pháp vô lậu đều vô tướng vô niệm vô tác ý vậy.

Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo an lập hữu tình nơi pháp vô lậu, mới gọi chân thật nhiều ích hữu tình.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Nếu tánh chơn vô lậu tất cả pháp vô tướng vô niệm vô tác ý ấy, Thế Tôn duyên nào ở trong các Kinh hằng nói lời này: Đây là pháp hữu lậu, đây là pháp vô lậu. Đây là pháp thế gian, đây là pháp xuất thế gian. Đây là pháp hữu vi, đây là pháp vô vi. Đây là pháp Thanh văn, đây là pháp Độc giác, đây là pháp Bồ-tát, đây là pháp Như Lai?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Pháp hữu lậu thấy cùng tánh pháp vô tướng thấy vô lậu có sai khác chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng khác.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Pháp Thanh văn thấy cùng tánh pháp vô tướng thấy vô lậu có sai khác chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng khác.

Phật bảo: Thiện Hiện! Pháp hữu lậu thấy đâu chẳng tức là vô tướng vô niệm cũng tánh pháp vô

tác ý vô lậu? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Như vậy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Các quả Dự lưu cho đến Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đâu chẳng tức là vô tướng vô niệm cũng tánh pháp vô tác ý vô lậu? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Như vậy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Do đây phải biết các pháp đều là vô tướng vô niệm cũng tánh pháp vô lậu vô tác ý.

Thiện Hiện phải biết: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi học tất cả pháp vô tướng vô niệm, cũng tánh vô lậu vô tác ý thường được tăng trưởng các thứ thiện pháp. Chỗ gọi Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến nhất thiết tướng trí, thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật. Tất cả Phật pháp các như thế thấy đều do tu học vô tướng vô niệm, cũng tánh pháp vô lậu vô tác ý mà được tăng trưởng. Sở dĩ vì sao? Vì các Bồ-tát Ma-ha-tát ngoại trừ môn không vô tướng vô nguyện giải thoát, lại không có các pháp yếu nào đáng học. Vì có sao? Vì ba môn giải thoát tổng nhiếp tất cả pháp diệu thiện vậy. Sở dĩ vì sao? Môn không giải thoát quán tất cả pháp tự tướng đều không. Môn vô tướng giải thoát quán tất cả pháp xa lìa các tướng. Môn vô nguyện giải thoát quán tất cả pháp xa lìa sở nguyện. Các

Bồ-tát Ma-ha-tát nương ba môn đây năng nhiếp tất cả pháp lành thù thắng. Là ba môn đây, chỗ nên tu học pháp lành thù thắng đều chẳng sanh trưởng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng học được ba môn giải thoát như thế thời năng học năm uẩn. Cũng năng học mười hai xứ. Cũng năng học mười tám giới. Cũng năng học bốn thánh đế. Cũng năng học mười hai duyên khởi. Cũng năng học nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Cũng năng học chơn như cho đến bất tư nghì giới. Cũng năng học Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nói rộng cho đến cũng năng học nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Cũng năng học thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi Phật. Cũng năng học vô lượng vô biên các Phật pháp khác.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học năm uẩn?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng như thật biết sắc cho đến thức hoặc tướng, hoặc sanh diệt, hoặc chơn như. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học năm uẩn.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng sắc? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết sắc rốt ráo có lỗ, rốt ráo có hở, như bóng bọt nước, tánh chẳng bền chắc. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng sắc.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết sắc sanh diệt? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết sắc khi sanh không từ đâu đến, khi diệt không đi đến đâu, mặc dù không đến không đi mà tương ưng sanh diệt. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết sắc sanh diệt.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết sắc chơn như? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết sắc chơn như không sanh không diệt, không đến không đi, không nhiễm không tịnh, không tăng không giảm, thường như tánh nó, chẳng hư dối chẳng biến đổi, nên gọi chơn như. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết sắc chơn như.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng thọ? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thọ rốt ráo như mọt ung, rốt ráo như chiếc tên, chóng khởi chóng diệt, in như bọt nổi, hư ngụy chẳng trụ, ba hòa hợp khởi. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng thọ.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thọ sanh diệt? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thọ khi sanh chẳng từ đâu đến, khi diệt chẳng đi đến đâu, mặc dù không đến không đi mà tương ưng sanh diệt. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thọ sanh diệt.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thọ chơn như? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thọ chơn như không sanh không diệt, không đến không đi, không nhiễm không tịnh, không tăng không giảm, thường như tánh nó, chẳng hư dối, chẳng biến đổi, nên gọi chơn như. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thọ chơn như.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng tướng? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng in như ánh nắng nước chẳng thể được, nhân duyên khát ái vọng sanh tướng này, phát lời nói giả. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng tướng.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng sanh diệt? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng khi sanh không từ đâu đến, khi diệt không đi đến đâu. Mặc dù không đến không đi mà tương ưng sanh diệt. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng sanh diệt.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng chơn như? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng chơn như không sanh không diệt, không đến không đi, không nhiễm không tịnh, không tăng không giảm, thường như tánh nó, chẳng hư dối, chẳng biến đổi, nên gọi chơn như. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng chơn như.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng hành? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết hành như cây chuối, lột bỏ từng bẹ thật chẳng thể được. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng hành.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết hành sanh diệt? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết hành khi sanh chẳng từ đâu đến, khi diệt chẳng đi đến đâu, mặc dù không đến không đi mà tương ưng sanh diệt. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết hành sanh diệt.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết hành chơn như? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết hành chơn như không sanh không diệt, không đến không đi, không nhiễm không tịnh, không tăng không giảm, thường như tánh nó, chẳng hư dối, chẳng biến đổi, nên gọi chơn như. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết hành chơn như.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng thức? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thức giống như việc huyễn; nhiều duyên hòa hợp giả thi thiết có thật chẳng thể được. Nghĩa là như một thầy huyễn hoặc kẻ học trò ở đường ngã tư huyễn làm bốn quân, chỗ gọi quân voi, quân ngựa, quân xe, quân bộ; hoặc lại huyễn làm các thứ sắc loại, tướng tuy giống như có mà không nơi thật. Thức cũng như thế, thật chẳng thể được. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết tướng thức.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thức sanh diệt? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thức khi sanh không từ đâu đến, khi diệt chẳng đi đến đâu, mặc dù không đến không đi mà tương ưng sanh diệt. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thức sanh diệt.

Thiện Hiện! Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thức chơn như? Là Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thức chơn như không sanh không diệt, không đến không đi, không nhiễm không tịnh, không tăng không giảm, thường như tánh nó, chẳng hư dối, chẳng biến đổi, nên gọi chơn như. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát như thật biết thức chơn như.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học mười hai xứ?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thật biết nội xứ, tự tánh nội xứ không; như thật biết ngoại xứ, tự tánh ngoại xứ không. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học mười hai xứ.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học mười tám giới?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thật biết nhãn giới, tự tánh nhãn giới không. Nói rộng cho đến như thật biết ý thức giới, tự tánh ý thức giới không. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học mười tám giới.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học bốn thánh đế?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thật biết tướng khổ là bức ngặt, như thật biết tướng tập

là sanh khởi, như thật biết tướng diệt là vắng lặng, như thật biết tướng đạo là xa lìa. Lại như thật biết tự tánh khổ tập diệt đạo vốn không, xa lìa hai pháp là lý chắc Thánh giả. Khổ thấy bốn đế tức là chơn như, chơn như tức là khổ thấy bốn đế, không hai không riêng, duy kẻ chơn Thánh mới như thật biết được. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học bốn đế.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học mười hai duyên khởi?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thật biết tự tánh vô minh cho đến lão tử không sanh không diệt, không nhiễm không tịnh vốn không, xa lìa hai pháp. Đây gọi Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học mười hai duyên khởi.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học nội không cho đến vô tánh tự tánh không?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thật biết nội không cho đến vô tánh tự tánh không đều

vô tự tánh, đều bất khả đắc mà năng an trụ. Đấy gọi Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học nội không cho đến vô tánh tự tánh không.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học chơn như cho đến bất tư nghì giới?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thật biết chơn như cho đến bất tư nghì giới đều không hý luận, trọn không phân biệt mà năng an trụ, đấy gọi Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học chơn như cho đến bất tư nghì giới.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến vô lượng vô biên Phật pháp?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thật biết Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến vô lượng vô biên Phật pháp không tăng không giảm, không nhiễm không tịnh, không tự tánh, chẳng khả đắc mà năng tu tập. Đấy gọi Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã

Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng học Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến vô lượng vô biên Phật pháp.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thật biết rõ các pháp sắc thấy mỗi riêng không loạn, Thế Tôn đâu không đem pháp sắc thấy hoại chơn pháp giới? Sở dĩ vì sao? Vì pháp giới không hai không riêng khác vậy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu là pháp giới các pháp khá được, nên nói pháp kia năng hoại pháp giới. Nhưng là pháp giới không pháp khá được, nên các pháp không năng hoại pháp giới. Sở dĩ vì sao? Chư Phật, Bồ-tát, Độc giác, Thanh văn biết là pháp giới không pháp khá được. Đã biết không pháp là nơi pháp giới, cũng chẳng vì người thi thiết tuyên nói. Vậy nên, pháp giới không ai năng hoại. Như vậy, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm nên học tướng pháp giới không hai không riêng chẳng thể hoại được. Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn học pháp giới nên học ở đâu?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát muốn học pháp giới nên học nơi tất cả pháp. Sở dĩ vì sao? Vì tất cả pháp đều vào pháp giới vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vì nhân duyên nào nói tất cả pháp đều vào pháp giới?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như Lai ra đời hoặc chẳng ra đời, lẽ vậy các pháp đều vào pháp giới, không tướng sai khác, chẳng bởi Phật nói. Sở dĩ vì sao? Hoặc pháp thiện hoặc pháp phi thiện, hoặc pháp hữu lậu hoặc pháp vô lậu, hoặc pháp thế gian hoặc pháp xuất thế gian, hoặc pháp hữu vi hoặc pháp vô vi, tất cả pháp như thế thảy không pháp nào chẳng đều vào pháp giới tánh không vô tướng vô vi.

Vậy nên, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm muốn học pháp giới nên học tất cả pháp, nếu học tất cả pháp tức học pháp giới.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu tất cả pháp đều vào pháp giới, không hai không riêng, các Bồ-tát Ma-ha-tát vì sao phải học sáu Ba-la-mật-đa? Vì sao phải học bốn tinh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Vì sao phải học bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi. Vì sao phải học nội không cho đến vô tánh tự tánh không. Vì sao phải học chơn như cho đến bất tư nghì giới. Vì sao phải học khổ tập diệt đạo thánh đế?

Vì sao phải học không, vô tướng, vô nguyên giải thoát môn. Vì sao phải học tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Vì sao phải học Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Vì sao phải học tất cả đà-la-ni môn, tam-ma-địa môn. Vì sao phải học năm nhãn, sáu thần thông. Vì sao phải học Như Lai mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Vì sao phải học đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả? Vì sao phải học pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả. Vì sao phải học nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Vì sao phải học thành mãn ba mươi hai tướng, tám mươi tùy hảo?

Vì sao phải học sanh đại tộc Sát-đế-lợi cho đến đại tộc Cư sĩ. Vì sao phải học sanh trời Bốn đại vương chúng cho đến trời Tha hóa tự tại. Vì sao phải học sanh trời Phạm chúng cho đến trời Quảng quả. Vì sao phải học pháp sanh trời Vô tướng hữu tình mà chẳng muốn sanh kia. Vì sao phải học pháp sanh trời Tịnh cư mà chẳng muốn sanh kia. Vì sao phải học pháp sanh trời Không vô biên xứ cho đến trời Phi tướng phi phi tướng xứ, mà chẳng muốn sanh kia. Vì sao phải học sơ phát Bồ-đề tâm cho đến phát tâm Bồ-đề thứ mười. Vì sao phải học tới vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh. Vì sao phải học tất cả Thanh văn và bậc Độc giác mà chẳng tác chứng. Vì sao phải học thành thực hữu tình, nghiêm tịnh cõi

Phật. Vì sao phải học các đà-la-ni và vô ngại biện. Vì sao phải học tất cả đạo Bồ-tát Ma-ha-tát và chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề? Học như thế rồi biết tướng tất cả pháp, tất cả chủng, mới năng chứng được Nhất thiết trí trí?

Lại nữa, bạch Thế Tôn! Chẳng phải trong pháp giới có thứ thứ phân biệt sai khác như thế thấy? Đâu không có chúng Bồ-tát Ma-ha-tát do đây phân biệt hành nơi điên đảo, trong không hý luận khởi các hý luận. Vì có sao? Trong chơn pháp giới đều không việc phân biệt hý luận vậy.

Lại nữa, bạch Thế Tôn! Pháp giới chẳng sắc thọ tướng hành thức, cũng chẳng là sắc thọ tướng hành thức. Sắc cho đến thức tức là pháp giới, pháp giới tức là sắc cho đến thức. Nói rộng cho đến pháp giới chẳng pháp hữu vi vô vi, cũng chẳng là pháp hữu vi vô vi. Pháp hữu vi vô vi tức là pháp giới, pháp giới tức là pháp hữu vi vô vi.

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Trong chơn pháp giới không tất cả thứ phân biệt hý luận. Pháp giới chẳng sắc thọ tướng hành thức, cũng chẳng là sắc thọ tướng hành thức. Pháp giới tức sắc thọ tướng hành thức, sắc thọ tướng hành thức tức pháp giới. Nói rộng cho đến pháp giới chẳng pháp hữu vi vô vi, chẳng là pháp

hữu vi vô vi. Pháp giới tức pháp hữu vi vô vi, pháp hữu vi vô vi tức pháp giới.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, nếu thấy có pháp là pháp giới ấy, bèn chẳng chính tới sở cầu Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Vậy nên, Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng thấy các pháp là chơn pháp giới.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm biết tất cả pháp tức chơn pháp giới, phương tiện khéo léo pháp vô danh tướng, vì các hữu tình gởi thuyết danh tướng.

Nghĩa là đây là sắc thọ tướng hành thức. Đây là nhãn xứ cho đến ý xứ. Đây là sắc xứ cho đến pháp xứ. Đây là nhãn giới cho đến ý giới. Đây là sắc giới cho đến pháp giới. Đây là nhãn thức giới cho đến ý thức giới. Đây là nhãn xúc cho đến ý xúc. Đây là nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ.

Đây là địa giới cho đến thức giới. Đây là nhân duyên cho đến tăng thượng duyên. Đây là các pháp theo duyên sanh ra. Đây là vô minh cho đến lão tử. Đây là pháp thiện, pháp phi thiện. Đây là pháp hữu

lậu, pháp vô lậu. Đây là pháp thể gian, pháp xuất thể gian. Đây là pháp hữu vi, pháp vô vi. Đây là Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nói rộng cho đến đây là Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Như thầy thợ huyễn hoặc học trò kia cầm nắm chút vật ở trước đông người huyễn làm các thứ sắc tượng khác lạ. Nghĩa là hoặc huyễn làm nam nữ lớn nhỏ. Hoặc lại huyễn làm voi ngựa trâu dê, lạc đà, lừa, gà thảy các thứ cầm thú. Hoặc lại huyễn làm thành ấp, xóm làng, vườn rừng, ao hồ, các thứ trang nghiêm rất nên ưa muốn. Hoặc lại huyễn làm áo mặc, uống ăn, phòng nhà, đồ nằm, hoa hương, chuỗi ngọc, các thứ ngọc lạ, cửa lúa kho tàng. Hoặc lại huyễn làm vô lượng thứ loại kỹ nhạc con hát, làm cho vô lượng người vui mừng hưởng lạc. Hoặc lại huyễn làm các thứ hình tượng khiến hành bồ thí, hoặc khiến trì giới, hoặc khiến tu nhẫn, hoặc khiến tinh tiến, hoặc khiến tập định, hoặc khiến học huệ. Hoặc lại hiện sanh đại tộc Sát-đế-lợi cho đến đại tộc Cư sĩ. Hoặc lại huyễn làm các núi, biển cả, núi chúa Diệu cao, núi Luân-vi thảy. Hoặc lại hiện sanh trời Bốn đại vương chúng cho đến trời Phi tướng phi phi tướng xứ. Hoặc lại hiện làm Dự lưu, Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, Độc giác.

Hoặc lại hiện làm Bồ-tát Ma-ha-tát từ sơ phát tâm tu hành Bồ thí cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa; tu hành bốn tĩnh lực, bốn vô lượng, bốn vô sắc định; tu hành bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi, tu hành không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Học trụ nội không cho đến vô tánh tự tánh không, học trụ chơn như cho đến bất tư nghi giới, học trụ khổ tập diệt đạo thánh đế. Tới vào Bồ-tát Chánh tánh ly sanh. Tu hành Cực hỷ địa cho đến Pháp vân địa. Phát dẫn các thứ thần thông thù thắng, phóng quang minh lớn soi các thế giới. Nghiêm tịnh cõi Phật, thành thực hữu tình. Du đạo tất cả tĩnh lực, giải thoát, đẳng trì, đẳng chí. Tu hành các thứ công đức chư Phật.

Hoặc lại huyễn làm hình tượng Như Lai đủ ba mươi hai tướng Đại trượng phu, tám mươi tùy hảo viên mãn trang nghiêm; trọn nên mười lực, bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, mười tám pháp Phật bất cộng, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả và vô lượng vô biên công đức.

Thầy huyễn hoặc kẻ học trò như thế vì dối gạt người nên ở trước đám đông người huyễn làm các việc huyễn hóa đầy thảy. Đối trong ấy nam nữ lớn nhỏ vô trí thấy việc này rồi đều kinh khen rằng: “Người này lạ thay, khéo học các tài giỏi, năng làm các việc rất lạ hiếm có. Cho đến năng làm thân Như

Lai tướng hảo trang nghiêm đủ các công đức. Tự hiển nghệ thuật tài giỏi”.

Kẻ có trí đối trong ấy thấy việc này rồi khởi suy nghĩ đây: “Rất là thần dị, người này làm sao năng hiện việc đây. Với trong mặc dù không thật pháp khá được, mà khiến cho nhiều người mê lầm vui thích. Với không thật vật khởi tưởng thật vật”. Duy kẻ có trí mới rõ thấu đều không, tuy có thấy nghe mà không chấp trước.

Các Bồ-tát Ma-ha-tát cũng lại như thế, hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm tuy chẳng thấy pháp giới là các pháp mà có, cũng chẳng thấy các pháp là pháp giới mà có, chẳng thấy hữu tình và thi thiết kia thật có khá được, mà năng phát sanh phương tiện khéo léo tự tu sáu Ba-la-mật-đa, cũng khuyên người tu hành sáu Ba-la-mật-đa, xưng nêu pháp tu hành sáu Ba-la-mật-đa không trái, vui mừng khen ngợi kẻ tu hành sáu Ba-la-mật-đa. Nói rộng cho đến tự viên mãn Nhất thiết tướng trí, cũng khuyên người viên mãn Nhất thiết tướng trí, xưng nêu pháp viên mãn Nhất thiết tướng trí không trái, vui mừng khen ngợi kẻ viên mãn Nhất thiết tướng trí. Tự viên mãn ba mươi hai tướng tám mươi tùy hảo, cũng khuyên người viên mãn ba mươi hai tướng tám mươi tùy hảo, xưng nêu pháp viên mãn ba mươi hai tướng tám mươi tùy hảo không trái,

vui mừng khen ngợi kẻ viên mãn ba mươi hai tướng tám mươi tùy hảo.

Thiện Hiện phải biết: Nếu chơn pháp giới ngăn trước giữa sau có sai khác ấy, thời các Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng thể thi thiết phương tiện khéo léo, vì các hữu tình thuyết chơn pháp giới, nghiêm tịnh cõi Phật, thành thực hữu tình, tu các hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp độ chúng hữu tình. Vì chơn pháp giới ngăn trước giữa sau thường không sai khác. Vậy nên, Bồ-tát Ma-ha-tát khi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm thi thiết các thứ phương tiện khéo léo, vì các hữu tình thuyết chơn pháp giới, nghiêm tịnh cõi Phật, thành thực hữu tình, tu các hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp độ chúng hữu tình.

--- o0o ---